УДК 378.112:005

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-5\(11\)-365-374](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-5(11)-365-374)

Лігоцький Анатолій Олексійович доктор педагогічних наук, професор, тел.: (067) 445-28-41, e-mail: kafedra777@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-9326-4707>

Пасько Анастасія Анатоліївна магістр із педагогіки, тел.: (066) 210-93-92, e-mail: ovdienko95n@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6218-0663>

ПЕРСОНАЛ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА ЙОГО ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ

Анотація. Ум статті визначено, що Закон «Про освіту» гласить, що «дошкільне виховання здійснюється у сім'ї, дошкільних дитячих закладах у взаємодії з сім'єю і має на меті забезпечення фізичного, психічного здоров'я дітей, їх повноцінний розвиток, набуття життєвого досвіду, вироблення умінь, навичок, необхідних для навчання в школі». Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття» орієнтує на взаємодію суспільного і родинного виховання дитини дошкільного віку: «Суспільне виховання покликане продовжувати повноцінний і всебічний розвиток дитини на засадах національної культури і духовності з урахуванням різноманітності національного складу та регіональних умов України. Воно доповнює родинне виховання і здійснюється у дошкільних закладах».

Визначено, що головними завданнями реформування дошкільного виховання на сучасному етапі є:

- створення належних соціально-економічних, морально-психологічних умов для повноцінного життя дитини, оптимального її розвитку й виховання, зміцнення здоров'я;
- піднесення пріоритету суспільного дошкільного виховання, розвиток мережі дошкільних виховних закладів з метою позитивних зрушень у демографічній ситуації;
- оновлення змісту, форм і методів дошкільного виховання відповідно до вікових особливостей дітей;
- розвиток у дитини духовності як домінуючого начала у структурі особистості;
- своєчасне виявлення ранньої обдарованості, забезпечення умов для розвитку талановитих дітей;
- дослідження динаміки стану здоров'я і психічного розвитку дошкільників;
- інтеграція родинного і суспільного дошкільного виховання;
- удосконалення навчально-виховного процесу в дошкільних виховних закладах з урахуванням особистісних якостей, стану здоров'я, природних

задатків дитини.

Доведено, що новий етап розвитку дошкільної освіти започаткований прийняттям Закону України «Про дошкільну освіту» (2001), який розглядає її як цілісний процес, спрямований на забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних і фізичних особливостей, культурних потреб, формування у дитини моральних норм, набуття нею життєвого досвіду. Цим законом регламентовано такі аспекти функціонування системи дошкільної освіти:

- забезпечення права дитини на доступність і безоплатність здобуття дошкільної освіти;
- забезпечення необхідних умов функціонування і розвитку системи дошкільної освіти;
- визначення змісту дошкільної освіти;
- визначення органів управління дошкільною освітою та їх повноважень;
- формування прав і обов'язків учасників навчально-виховного процесу, встановлення відповідальності за порушення законодавства про дошкільну освіту;
- створення умов для благодійної діяльності у сфері дошкільної освіти.

Ключові слова: дошкільна освіта, досягнення етнопедагогіки, світова педагогічна думка, законопростір сучасного виховного процесу, державна національна програма “Освіта”.

Ligotskiy Anatoly Oleksiyovich Doctor of Pedagogy, Professor, tel.: (067) 445-28-41, e-mail: kafedra777@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-9326-4707>

Pasko Anastasia Anatoliyivna Master of Pedagogy, tel.: (066) 210-93-92, e-mail: ovdienko95n@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6218-0663>

STAFF OF THE PRESCHOOL PRESCRIPTIVE BEDROOM THAT YOGO SPECIALIZED YAKOSTI

Abstract. Mind the statute is meant, that the Law "On Education" says that "preschool children are healthy, childish to the knowledge, to learn, to know, to learn, necessary for education in school. " State National Program “Osvita. Ukraine of the XXI Century "orientu on the interplay of the suspicious and native culture of the child of the preschool age:" The successful development of the culture of the child in the ambitions of the culture of the national Vono add to the homeland vikhovannya and stay at the preschool mortgages. "

It is indicated that the head officials are responsible for the reform of the preschool education on the day-to-day stage:

- establishment of proper social and economic, moral and psychological minds for a child's new life, optimal development and health improvement;

- giving priority to the suspicious preschool education, developing the level of preschool wickedness with the help of positive failures in the demographic situation;
- development of the change, forms and methods of preschool education, depending on the specific features of children;
- development in the child of spirituality as a dominant beginning in the structure of specialness;
- quickly evolving early endowments, bereavement of minds for the development of talented children;
- until the dynamics of the dynamics of becoming healthy and mental development of preschool children;
- integration of native and suspicious preschool education;
- will become more healthy, the natural inclinations of a child, I will become healthy, the natural inclinations of a child.

The following law regulates the following aspects of the function of the preschool education system:

- securing the child's right to accessibility and security for preschool education;
- securing the necessary minds for the function and development of the system of preschool education;
- appraisal of preschool education;
- appointment of preschool education authorities and more important;
- formulation of the rights and obligations of the participants in the initial and violent process, the establishment of an opinion for the violation of the legislation on preschool education;
- establishment of minds for the benevolent activity in the sphere of preschool education.

Keywords: preschool education, promotion of ethnopedagogy, light pedagogical thought, legal space for the current vicious process, state-of-the-art national program “Osvita”.

Постановка проблеми. Модернізація змісту дошкільної освіти України вимагає визначення чітких методологічних засад, що враховують сучасні світові та європейські тенденції розвитку дошкільної освіти і водночас ґрунтуються на національних надбаннях, вітчизняній культурі.

Зміни, що відбуваються в національній системі освіти взагалі, дошкільній як її першій ланці зокрема, знаходять своє відображення та регулюються відповідними законодавчими документами – Законом України "Про освіту", "Про дошкільну освіту", "Про охорону дитинства", Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні, чинними програмами розвитку та виховання дітей дошкільного віку. Вони визначають основні тенденції розвитку дошкільної освіти, відповідність змін, що відбуваються, світовим тенденціям; розкривають організаційно-змістові характеристики оновлення дошкільної освіти на сучасному етапі; об'єктивують існуючі проблеми та

шляхи їх розв'язання; указують на закономірності й принципи, що мають консолідувати освітній простір України.

Головний акцент у Базовому компоненті дошкільної освіти ставиться на розвиток особистості дитини як основний ресурс, що визначає поступальний рух суспільства. Увага педагога має спрямовуватися на головні лінії розвитку фізичного, психічного та морально-духовного здоров'я, особистісних цінностей як своєрідного внутрішнього стрижня, ціннісної етичної орієнтації з формування навичок практичного життя, емоційної сприйнятливості та сприяння розвитку індивідуальності дитини.

Реалізувати зазначені завдання повинні насамперед батьки та вихователі дошкільного навчального закладу. У зв'язку з цим виникає потреба підготовки професійно компетентного, конкурентоспроможного фахівця дошкільної освіти, здатного до вирішення актуальних питань розвитку, навчання та виховання дітей. Професійна педагогічна освіта передбачає ґрунтовне вивчення закономірностей, форм та методів, змісту та умов, необхідних для формування всебічно розвиненої особистості майбутнього.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Слід зазначити, що якщо у попередні роки в основному досліджувалися проблеми, пов'язані розвитком індивідуальності кожної дитини, то в останній час чільне місце посідає вивчення проблем психолого-педагогічні теорії про розвиток та виховання дітей дошкільного віку Я. А. Коменського, Ф. Фребеля, Жана-Овіда Декролі, Марії Монтессорі. На особливу увагу заслуговує Вальдорфська педагогіка, як своєрідна цілісна концепція виховання і навчання дітей, автором якої є австрійський учений і філософ Р. Штайнер.

Мета статті – дослідження особливостей персоналу дошкільного навчального закладу, його особистісних якостей.

Виклад основного матеріалу. На посаду вихователя дошкільного навчального закладу призначається особа, яка має відповідну повну вищу або середню (неповну вищу) педагогічну освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста, бакалавра або молодшого спеціаліста, а також стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки. Вихователь дошкільного навчального закладу призначається наказом. Вихователь підпорядковується завідувачу дошкільного навчального закладу або особі, яка його замінює. У своїй діяльності вихователь керується [1]:

- Конституцією України;
- указами Президента України, рішеннями Уряду України;
- Законами України “Про дошкільну освіту”, “Про мови”, “Про охорону праці”, “Про пожежну безпеку”, “Про охорону здоров'я”, “Про дорожній рух”;
- Державною національною програмою “Освіта” (“Україна XXI століття”);
- Конвенцією про права дитини;
- Положенням про дошкільний навчальний заклад;
- Національною доктриною розвитку освіти;
- Правилами внутрішнього трудового розпорядку;

- колективним договором між адміністрацією та профспілковим комітетом дошкільного навчального закладу;
- правилами та нормами з охорони праці, техніки безпеки, протипожежної охорони;
- методичними, нормативними та іншими керівними матеріалами, які регламентують науково-методичну діяльність дошкільного навчального закладу.

Вихователь працює за графіком роботи, затвердженим завідувачем дошкільного навчального закладу. Замінює тимчасово відсутнього вихователя на основі годинної оплати та по тарифікації (залежно від терміну заміни, за погодженням з адміністрацією за додаткову оплату згідно із чинним законодавством. Може за наявності відповідного наказу вищого органу управління освіти тимчасово виконувати обов'язки завідувача.

Завдання та обов'язки вихователя [2]:

1. Несе повну відповідальність за охорону життя та здоров'я, виховання й навчання дітей своєї вікової групи відповідно до статуту дошкільного навчального закладу, програм виховання та навчання в дошкільному навчальному закладі.
2. Здійснює планування своєї роботи. Веде обов'язкову документацію згідно з Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 р. №1059, а саме:
 - план роботи;
 - книгу відомостей про дітей та їхніх батьків;
 - журнал обліку щоденного відвідування групи дітьми;
 - листок здоров'я вихованців;
 - картотеку дидактичних ігор, методичних розробок (конспекти різних видів роботи з дітьми).
3. Своєчасно та регулярно надає адміністрації план роботи (перспективний, календарний) для затвердження (не пізніше 5-го числа кожного місяця).
4. Здійснює освітню та оздоровлювальну роботу, враховуючи вікові особливості дітей.
5. Забезпечує разом із медичним персоналом збереження та зміцнення здоров'я вихованців, регулярно інформує батьків про стан здоров'я дітей.
6. Регулярно проводить оздоровлювальні та загартовувальні заходи, рекомендовані медичним персоналом та відповідно до системи оздоровлювальної роботи в дошкільному навчальному закладі.
7. Сприяє створенню сприятливої атмосфери та психологічного клімату в групі для фізичного, психологічного, інтелектуального розвитку кожної дитини.
8. Вивчає особливості розвитку кожної дитини, стан її здоров'я, емоційне самопочуття, висвітлює отримані результати в моніторингу.
9. Реалізує індивідуальний оздоровлювальний та освітній маршрут кожного вихованця.

10. Організовує виконання режиму дня. Старанно готується до занять, свят [3].

11. Допомагає кожному вихованцю адаптуватися в колективі, зайняти соціальний статус серед однолітків, що задовольняє його.

12. Організовує, з урахуванням вікових особливостей, роботу дітей із самообслуговування, дотримання вимог з охорони праці та техніки безпеки.

13. Будує відносини з вихованцями на основі співдружності, поваги до особистості дитини та надає їм свободу розвитку відповідно до їхніх індивідуальних особливостей.

14. Організовує роботу із забезпечення розвивального середовища в групі, бере участь у його перетворенні відповідно до вікових потреб дітей, рівня їхнього розвитку та вимог програми, за якими працює дошкільний навчальний заклад.

15. Організовано передає дітей вихователю, що замінює його, з відповідними (за наявності) зауваженнями й пропозиціями.

16. Інструктує, в доступній для дітей формі, з питань охорони праці та техніки безпеки на заняттях та в індивідуальній діяльності.

17. Оперативно інформує завідувача дошкільного навчального закладу про кожний нещасний випадок, разом з медсестрою здійснює заходи з надання першої допомоги.

18. Постійно підвищує свою професійну кваліфікацію, вивчає методичну літературу. Бере участь у роботі педради дошкільного навчального закладу, методичних об'єднаннях дошкільного навчального закладу, району.

19. Проводить якісний ранковий фільтр, приймає дітей від батьків у встановленому порядку.

20. Забезпечує взаємодію з батьками. Проводить групові збори, консультації для батьків, оформляє інформаційний матеріал, веде групову й індивідуальну роботу з батьками з питань виховання дітей у сім'ї.

21. Дотримується етичних норм поведінки в дошкільному навчальному закладі, у побуті, загальних місцях, які відповідають суспільному становищу педагога.

22. Несе відповідальність за збереження матеріальних цінностей, що знаходяться в групі, на майданчику дошкільного навчального закладу.

Вихователь має право:

- На рівність у трудових правах незалежно від національності, соціального походження, віросповідання, політичних переконань.

- На отримання роботи згідно з документом про освіту.

- На звільнення з роботи за власною ініціативою згідно із чинним трудовим законодавством.

- На отримання відповідної зарплати за працю з доплатами й надбавками.

- На матеріальне забезпечення у випадку хвороби (2 оплачувані дні в місяць).

- На щорічну оплачувану відпустку згідно із графіком.
- На відпустку за свій рахунок по догляду за дитиною віком до 3–6 років (7 днів).
- На відпустку за свій рахунок 7-ми календарних днів як одинока мати.
- На відпустку без збереження заробітної плати 14-ти календарних днів згідно із Законом України “Про відпустки”.
- На вільний вибір педагогічно доцільних форм, методів і засобів роботи з дітьми.
- На участь у роботі органів самоврядування закладу.
- На проведення, у встановленому порядку, науково-дослідницької, експериментальної, пошукової роботи.
- Вносити пропозиції щодо поліпшення роботи дошкільного навчального закладу.
- Одержувати заохочення та нагороди за старання й зразкове виконання своїх службових обов’язків [4; 5].

У встановленому законодавством України порядку вихователь відповідає:

- За життя та здоров’я дітей, дотримання їхніх прав та свобод на підставі законодавства України.
- Дисциплінарно – в порядку, визначеному трудовим законодавством, за:
 - невиконання або неналежне виконання без поважних причин статуту та Правил внутрішнього трудового розпорядку, законних розпоряджень завідувача дошкільного навчального закладу та інших локальних нормативних актів, посадових обов’язків, установлених цією інструкцією, в тому числі невиконання наданих прав;
 - невідповідне використання форм, методів та заходів в організації освітнього процесу віковим, психофізичним можливостям дітей;
 - реалізацію освітніх програм з низькою якістю та в неповному обсязі;
 - неякісну підготовку дошкільного навчального закладу до навчального року та літньої оздоровлювальної кампанії;
 - збитки, завдані дошкільному навчальному закладу або учасникам освітнього процесу у зв’язку з виконанням (невиконанням) своїх посадових обов’язків [6];
 - невиконання, порушення цієї посадової інструкції;
 - грубе порушення трудових обов’язків. Як вид дисциплінарного покарання – звільнення із займаної посади.
- За дотримання техніки безпеки, пожежної безпеки, охорони праці, санітарних норм і правил, виконання Правил внутрішнього трудового розпорядку дошкільного навчального закладу.
- За збереження закріпленого за ним майна.

Вихователь повинен мати повну вищу або середню педагогічну освіту, бути професійно компетентним, забезпечувати нормативні рівні й стандарти виховання та навчання дітей дошкільного віку, відповідати загальним

етичним та культурним вимогам до педагогічних працівників [7].

Вихователь II категорії повинен мати повну вищу педагогічну освіту, як правило, зі спеціальності “Педагогіка і психологія (дошкільна)”, виявляти достатній професіоналізм, використовувати сучасні форми, методи виховання й навчання дітей, досягати вагомої результативності у педагогічній діяльності, відзначатися загальною культурою, моральними якостями, що служать прикладом для наслідування. Стаж педагогічної роботи – не менше 3-х років [8].

Вихователь I категорії повинен мати повну вищу педагогічну освіту, як правило, зі спеціальності “Педагогіка і психологія (дошкільна)”, виявляти ґрунтовну професійну компетентність, добре володіти ефективними формами, методами виховання й навчання дітей, досягати значних результатів у розв’язанні педагогічних завдань, відзначатися загальною культурою, моральними якостями, що служать прикладом для наслідування. Стаж педагогічної роботи – не менше 5-ти років [9].

Вихователь вищої категорії повинен мати повну вищу педагогічну освіту зі спеціальності “Педагогіка і психологія (дошкільна)”, виявляти високий рівень професіоналізму, ініціативи, творчості, досконало володіти ефективними формами, методами виховання й навчання дітей, забезпечувати високу результативність, якість своєї праці, відзначатися загальною культурою, моральними якостями, що служать прикладом для наслідування. Стаж педагогічної роботи – не менше 8-ми років.

Щоб кожен малюк міг розвиватися у фізичному, творчому та інтелектуальному плані, при цьому знайшовши заняття собі до душі, крім базових він може вибрати заняття в різних додаткових студіях і секціях, зібраних під однією великою дахом Clever Kids. Ступінь підготовки дозволяє дитині після закінчення нашого садка-школи продовжити заняття в спеціалізованій школі або секції за обраним напрямом на високому рівні.

В музично-театральній студії діти співають, радіють, грають кошенят або ведмежат – осягають мистецтво акторів і музикантів. Заняття в музично-театральній студії розвивають у дітей мистецтво імпровізації, музичний слух, артистизм і навички публічних виступів. Діти вчаться долати психологічні бар’єри і бути природними на сцені і перед глядачами. Все це відображається в виступах.

Студія мистецтва і творчості познайомить дитину зі світом прекрасного, прищепить щирий інтерес до різних видів мистецтва і сформує його естетичний смак. У студії діти знайомляться і пробують себе в різних видах мистецтва - живопису, графіці, скульптурі, аплікації. При цьому, хлопці не зобов’язані використовувати вже існуючі ідеї і техніки роботи - ми надаємо їм повну свободу творчості. Діти також вивчають найвідоміших представників цих видів мистецтв і їх творіння. Заняття в студії мистецтва та творчості відкривають дитині нові образи і фарби навколишнього світу. Вони сприяють розвитку у дітей дрібної моторики, посидючості уваги, пам’яті і просторового мислення. Дитина вчиться відчувати в собі творчий початок, бачити і цінувати прекрасне в природі і повсякденному житті. Заняття в

студії веде професійний художник і дизайнер інтер'єрів. Заняття тривають 30-45 хв. і проводяться 2 рази на тиждень в усіх вікових групах. Ціна занять включена в загальну вартість навчальної програми [10; 11; 12; 13].

Висновки. Отже, дошкільна освіта здійснюється на основі різноманітних видів і форм: постійно діючих дошкільних закладів і закладів з неповним днем, прогулянкових, оздоровчих груп, закладів для дітей із проблемами розвитку тощо. Оновлення їх роботи на сучасному етапі пов'язане з гуманізацією всієї педагогічної сфери, створенням умов для розвитку особистості, індивідуальності кожної дитини; оптимізацією умов фінансування й управління; створенням служби соціального захисту дітей; поглибленням взаємозв'язків різних соціальних інститутів – сім'ї, дитячого садка, школи. Система дошкільної освіти орієнтується на максимальне використання досягнень етнопедагогіки і світової педагогічної думки.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти України, 2003
2. Бех І.Д. Законопростір сучасного виховного процесу. – Педагогіка і психологія – №1 – 2014 р. – С. 33 – 40.
3. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Меодика ознайомлення з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. – Київ: Слово, 2018. – 408.
4. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. – Київ: Вища школа, 2012. –
5. Г. Твори в 4-х томах. Т. 4. Праці з педагогіки та психології. – Київ: «Школяр» - «Фада» ЛТД, 2000. – 416 с.
6. Газіна І.О. Формування у дошкільників першооснов національної свідомості // Педагогіка - 2015 № 1.
7. Галашевська О. У дусі громадянськості // Дошкільне виховання. – 2007. - № 8. – 15-18.
8. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Метод. поради молодим науковцям. – К., 2016. – 45 с.
9. Державна національна програма “Освіта” (“Україна ХХІ століття”) /<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=896-93-%EF>
10. Дитина: програма виховання і навчання з 3 до 7 років. – Київ: Богдана, 2013. – 326 с.
11. Закон України "Про дошкільну освіту" №2628-III, із змінами від 1 січня 2009 р. / http://www.osvita.org.ua/pravo/law_01/
12. Romanenko E. Chaplai I. PUBLIC ADMINISTRATION BY THE MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IN CONSTRUCTION OF UKRAINE / I. Chaplay // Публічне урядування. – 2017. - №2 (7) – травень 2017. - С. 172-180.
13. Romanenko E. Chaplai I., Hurkovsky V. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL IDENTIFICATION OF THE CONCEPT OF "MARKETING COMMUNICATIONS" (ARCHETYPAL APPROACH) / E. Romanenko, I. Chaplay, Hurkovsky V. // Публічне урядування. – 2017. - №3 (8) –червень 2017 (спецвипуск). - С. 259-266.

References:

1. Bazovij komponent doshkil'noї osviti Ukraїni, 2003 /

2. Beh I.D. Zakonoprostir suchasnogo vihovnogo procesu. – Pedagogika i psihologija – №1 – 2014 r. – S. 33 – 40.
3. Bogush A.M., Gavrish N.V. Meodika oznajomlennja z dovkiljam u doskil'nomu navchal'nomu zakladi. – Kiïv: Slovo, 2018. – 408.
4. Bogush A.M., Lisenko N.V. Ukraïns'ke narodoznavstvo v doskil'nomu zakladi. – Kiïv: Vishha shkola, 2012. –
5. G. Tvorì v 4-h tomah. T. 4. Praci z pedagogiki ta psihologii. – Kiïv: «Shkoljar» - «Fada» LTD, 2000. – 416 s.
6. Gazina I.O. Formuvannja u doskil'nikiv pershoosnov nacional'noï svidomosti // Pedagogika - 2015 № 1.
7. Galashevs'ka O. U dusi gromadjans'kosti // Doshkil'ne vihovannja. – 2007. - № 8. – 15-18.
8. Goncharenko S. U. Pedagogichni doslidzhennja: Metod. poradi molodim naukovcjam. – K., 2016. – 45 s.
9. Derzhavna nacional'na programa “Osvita” (“Ukraïna XXI stolittja”) /<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=896-93-%EF>
10. Ditina: programa vihovannja i navchannja z 3 do 7 rokiv. – Kiïv: Bogdana, 2013. – 326 s.
11. Zakon Ukraïni "Pro doskil'nu osvitu" №2628-III, iz zminami vid 1 sichnja 2009 r. / http://www.osvita.org.ua/pravo/law_01/
12. Romanenko E. Chaplai I. PUBLIC ADMINISTRATION BY THE MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IN CONSTRUCTION OF UKRAINE / I. Chaplay // Publichne urjaduvannja. – 2017. - №2 (7) – traven' 2017. - S. 172-180.
13. Romanenko E. Chaplai I., Hurkovskyy V. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL IDENTIFICATION OF THE CONCEPT OF "MARKETING COMMUNICATIONS" (ARCHETYPAL APPROACH) / E. Romanenko, I. Chaplay, Hurkovskyy V. // Publichne urjaduvannja. – 2017. - №3 (8) –cherven' 2017 (specvipusk). - S. 259-266.